MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR

Cilt: 8 | 4 MART 1946 | SAYI: 370

GENELGELER:

T. C.
BAŞBAKANLIK
İSTATİSTİK UMUM
MÜDÜRLÜĞÜ
ŞUBE: Millî Eğitim
Umumî: 890
Hususî: 87

25/I/1946

ÖZET:
Okuma çağındaki çocukların yazım ve sayımları h.

Valiliklere

Memleketimizde 21/Ekim/1945 de Genel Nüfus sayımı ve 24/Kasım/1945 de de İlk Öğretim çağındaki çocukların yazımı yapılmıştır.

Çocuk yazımına ait bilgilerin Genel Nüfus sayımından çıkarılması veyahut çocuk sayımının da Nüfus Sayımı ile birlikte yapılması hakkında her taraftan çeşitli düşünceler ve dileklerin ileri sürüldüğü görülmektedir. Bu sebeple bu konuyu bütün idare üstünlerine ve Millî Eğitim mensuplarına açıklamayı faydalı buldum.

1 — Tedrisatı iptidaiye muvakkat kanun ile, köy okulları ve enstitüleri hakkındaki teşkilât kanunu, okulu bulunan şehirlerde ve köylerde okuma çağındaki çocukların her yıl okullar açılmadan (15) gün evvel mahalle ve köy muhtarlıklarınca adlarının yazılarak ilgili makamlara verilmesini emreder.

Bu kanunlara göre sadece okulu bulunan mahallerde ve köylerde yapılması gereken bu yazımın icrası işi, İlk Öğretim İstatistikleri arasına alınmış bulunmaktadır. Fakat; okulu bulunmayan köylerdeki çocukların sayılarını da öğrenmek için beş senede bir defa, okulu bulunsun bulunmasın yurdun her köşesinde 7-16 yaşlarındaki çocukların da yazımlarının yapılmasına karar verilmiş ve bu işin beş senede bir defa yapılmakta olan Genel Nüfus sayımı yılında yapılması muvafık görülmüştür. Sayım yılının intihabının sebebi; nüfus sayımı için geniş ve daha esaslı bir şekilde yapılan her çeşit hazırlıklardan çocuk yazımının da faydalanmasını sağlamak ve çocuk yazımı sonuçlarının aynı ay içinde yapılan genel nüfus sayımı sonuçları ile de kemiyet bakımından sıhhatını kontrol etmektir.

2 — Gerek her yıl ve gerekse beş senede bir defa yapılmakta olan çocuk yazımlarının, Genel Nüfus Sayımı ile birlikte yapılmaları hem kanun ve hem de gaye bakımından uygun olamaz. Çünkü:

a — Okuma çağındaki çocuklara mecburi İlk Öğrenimi yaptırabilmek için, bunları adları, sanları üzerine kanuni birer ikametgâha ve bir baba ve anaya veya bir veli veya vasiye veyahut da himayesinde bulunduğu mesul bir şahsa bağlamak ve onun adına ve adresine yazmak ve bu yazıma ait defterlerin de takibat için daima idare üstünlerinin ve Millî Eğitim mensuplarının ellerinde bulundurmak icabeder.

Nüfus sayımlarında ise, fertler, nerede görülürse orada yalnız kendi adları üzerine yazılırlar. Nüfus sayımlarında kanuni ikametgâh ve saire aranmaz.

b — Okuma çağındaki çocuk yazımları ve sonuçları, kendi özel kanunlarına göre mensupları için birer mükellefiyet tahmil eder.

Genel nüfus sayımlarının ise hiçbir mükellefiyetle ilgisi yoktur. Halka, kanun ve hükümet ağzı ile ilân edilen bu prensibe aykırı olarak, nüfus sayım soruları arasına, okuma mükellefiyeti ile ilgili bir sorunun sokulması bu sebeple muvafık görülmemiştir. Aynı zamanda çocuk yazımında, çocuğu kanuni bir ikametgâha ve mesul bir aileye bağlamaktan başka, çocuğun okula devam edip etmediği, ediyorsa hangi okula kayıtlı olduğu ve İlk Öğrenim mecburiyetini yapmış ise öğretmenli veya eğitmenli okullardan hangisini bitirdiği gibi çeşitli gayeler ve mükellefiyetler gözetilmektedir.

c — Genel nüfus sayımına ait soru kâğıtlarına çocuk yazımına ait sorular ilâve veya ayrı soru kâğıtları ihdas edilmesi düşünülse bile bu şekil, beklenen faydaları temin edemez.

Zira; bu takdirde, sayım için kullanılacak memur adedinin bir misli artırılması icabeder. Buna, bugünkü durumumuzla maddeten imkân yoktur.

Diğer cihetten genel nüfus sayımından çocuk sayılarını, yaşları ve cinsiyetleri üzerine çıkarmak her ne kadar mümkün ise de, alınacak neticeler, her il, ilce veya köy üzerine yalnız bir yığın rakamdan ibaret kalır. Çocuğu takibedebilecek kanuni ikametgâh, mezhep ve okuma durumları ve nihayet çocuğun adı, sanı ve diğer özel vasıfları öğrenilemez.

Bu itibarla, konuları ve amaçları ayrı olan nüfus sayımı ile, çocuk yazımının bir arada ve bir günde yapılmasının mümkün ve faydalı olamıyacağı aşikârdır.

3 — Çocuk yazımının iyi ve sıhhatli sonuç vermemesi hakkında ileri sürülen diğer sebeplerden bazıları da şunlardır:

a — Medeni kanun hükümlerine göre tahsil çağı içindeki evlenmeler ile, evlâtlık ve besleme adları altında bulunan veya maişetleri dolayısiyle çalışmak zorunda kalan çocukların yazım esnasında aileleri tarafından gizlenmeleri,

b — Genel nüfus sayımında olduğu gibi, çocuk sayımında halkın hürriyetinin tahdit edilmemesi, dir.

Tedrisatı iptidaiye ve diğer Millî Eğitim kanunları ve konuları, (7) yaşından (16) yaşına kadar bütün vatandaşlara İlk Öğrenimin yaptırılmasını mutlak olarak emrettiğinden, okuma çağında olup da sınıf muadeletinde yaşları ilerlemiş olanlar — (Medeni kanun hükümlerine göre evlenenler de hizmetlerinden istifade için aileler yanında tutulan beslemeler ve geçim zorluğu dolayısiyle çalışanlar bu meyanda mütalâa edilebilirler)— için Millî Eğitim Bakanlığınca (Yarım gün öğrenimi) ve (yetiştirici özel sınıflar) ve (Akşam okulları) (gece dershaneleri) ve (aileler yanında okutularak hariçten ilk okul imtihanına kabulleri) gibi çeşitli müesseseler kurulmuş ve bunlar etrafında esaslı kararlar alınmış bulunmaktadır. Kanunlarımızda, okuma çağındaki çocukları müesseselerine kabul ederek çalıştıranları, aynı zamanda

ilk tahsilini birlikte verdirmek mecburiyeti ile mükellef tutmuştur. Bu konular etrafında idare üstünlerinin ve Eğitim mensuplarının bu mecburiyeti yerine getirebilmeleri için de tedrisatı iptidaiye, mahalle muhtarlıkları ve köy okulları teşkilât kanunları, muhtarlara bu konu üzerinde başlı başına bir vazife tahmil etmiş bulunmaktadır. Şu açıklamaya nazaran; çocukların aileleri tarafından gizli tutulmaları, bahse mevzu olamıyacağı ve ancak vazifelerini suistimal eden ve idari taksimatımızın birer cüz'ü olan muhtarların kanun nazarında mesul olacakları aşikârdır. Muhtarlar tarafından doğru ve tamam olarak adları ve ikametgâhları üzerine yazılıp mercilerine verilecek defterlerdeki çocukların aile, geçim ve saire gibi özel durumları üzerine yapılacak muamelenin tayini de, yine kanunlarımızdaki hükümlere göre idare üstünlerinin takdir ve icraatına tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Millî Eğitim Öğrenimimizin temelini teşkil eden çocuk yazımı ve bunların okutulması hakkında bu kadar geniş yetki ve konulara ilâveten, bu sayımın Devlet İstatistikleri arasına alınması dolayısiyle İstatistik kanununun cezai müeyyideleri ile de ayrıca desteklenmiş ve muhtarların işlerini muayyen bir günde görebilmelerini temin için de bütün Millî Eğitim mensupları kendilerine yardımcı olarak seferber edilmiş bulunmaktadır.

Binaenaleyh; idare üstünlerimiz ve Millî Eğitim mensuplarımız bu kadar açık ve kesin mevzuat karşısında, işin üzerinde önemle durdukları takdirde, tıpkı yol vergisi ve mümasili gibi nüfus kitlesinin muayyen bir zümresi üzerinde tatbik edilen mükellefiyetler misillû çocuk yazımını da emniyet ve itimatla sağlıyabileceklerine inanmaktayım. Bu işi belli edilen vakitlerinden evvel organize etmek, kendi yönetmeleri gereğince Millî Eğitim Müdürlerinin de başlıca ödevleri cümlesindendir. Bu sebeple de çocuk sayımı gibi nüfusun bir zümresi üzerinde yapılacak araştırmalar için halkın hürriyetini ve iktisadi faaliyetlerini tahdide lüzum kalmıyacağını ilâve eder, saygılarımı sunarım.

Karşılık olarak Eskişehir Valiliğine ve bilgi için diğer (62) İl Valiliğine ve Genel Müfettişliklere arz edilmiş ve bütün Millî Eğitim mensuplarına duyurulmak üzere de Tebliğler Dergisinde yayınlanması ricasiyle Millî Eğitim Bakanlığına sunulmuştur.

Nuri Turgut — Genel Müdür Celâl Aybar

NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜ 5/II/1946
Sayı: 84/1599

1571

ÖZET: Genel Nüfus Sayımı ile Çocuk yazımının münasebetleri h.

Genel Nüfus Sayımı ile, çocuk yazımının münasebetleri hakkında Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğünden alınan 29/I/1946 tarih ve 890/87 sayılı yazının bir örneği yukarıya çıkarılmıştır.

İlgililere tebliğ olunur.

Millî Eğitim Bakanı a

A. Ö. — *B. Kadırgan*

İLÂNLAR:

Bütün ilk ve orta okullarla liselere, öğretmen okullarına, köy enstitülerine meslekî ve teknik öğretim okullarına, Millî Eğitim Müdürlüklerine ve memurluklarına

İstanbul'da Devlet Kitapları Mütedavil Sermayesi Müdürlüğü ve Ankara'da Bakanlık Neşriyat Müdürlüğü ile Kitap Deposu ve muhtelif yayınevleri tarafından okullara ve Millî Eğitim kurullarına bez torbalar içinde gönderilen kitaplar alındıktan sonra bu torbaların geldikleri yerlere geri gönderilmediği öğrenilmiştir. Okul kitaplarının ve basılı evrakın sevkinde kullanılan ve bez tedarikinde karşılaşılan güçlükler dolayısiyle yerlerine yenilerinin konulmasına imkân bulunmıyan bu torbaların hangi müesseseden gönderilmişlerse derhal oraya iade edilmeleri Bakanlığımızın 14/IV/1945 tarih ve 4557 sayılı tamimi iktizasındandır.

Bu hususa dikkat edilmesi önemle rica olunur.

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ